

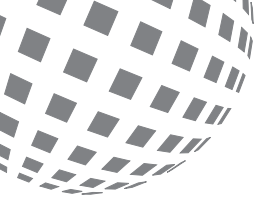
Tematické okruhy státní závěrečné zkoušky

navazující magisterský studijní obor Učitelství geografie pro SŠ

prezenční i kombinovaná forma studia
verze 2018/2019

Státní závěrečné zkoušky probíhají před zkušební komisí jmenovanou děkanem Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Sestávají z obhajoby diplomové práce a z průřezového ověření znalostí a dovedností odpovídajících povinným předmětům studia. Toto ověření má podobu ústní zkoušky, okruhy otázek za obor geografie jsou rozděleny do tří skupin v rámci následujících dvou předmětů:

KGG/SZZG	Regionální geografie světadílů a oceánů
a regionální geografie České republiky
KGG/SZZD	Didaktika geografie

KGG/SZZG A. Regionální geografie světadílů a oceánů

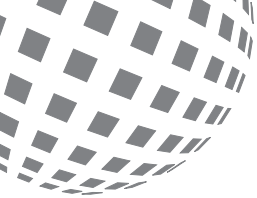
Úkolem studenta je provést celkovou geografickou charakteristiku vybraného regionu či státu. V případě charakteristiky fyzickogeografických či socioekonomických poměrů světadílu se očekává zhodnocení podle jednotlivých geografických disciplín a provedení základních regionalizací.

V případě charakteristiky dílčích států a regionů doporučujeme respektovat tuto osnovu:

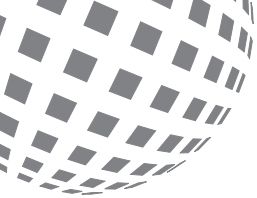
- poloha státu (či regionu), jeho význam v rámci světa, resp. světadílu;
- dílčí fyzickogeografické charakteristiky se zaměřením na
 - základní rysy georeliéfu z hlediska deskové tektoniky;
 - klimatické poměry;
 - hydrografické poměry;
- dílčí socioekonomické charakteristiky se zaměřením na
 - obyvatelstvo a osídlení (vývoj a současný stav);
 - státní zřízení a administrativní členění, společenská, historická a politická specifika;
 - odvětvová a územní struktura hospodářství;
 - charakteristika zemědělské výroby;
 - nerostné bohatství;
 - charakteristika průmyslové výroby.

Seznam okruhů

1. Evropa – fyzickogeografické poměry
2. Evropa – socioekonomické poměry
3. Evropská unie – vývoj, principy fungování, geopolitický a ekonomický význam
4. Rusko
5. Ukrajina, Bělorusko, Moldavsko
6. Litva, Lotyšsko, Estonsko
7. Státy severní Evropy (Dánsko, Norsko, Švédsko, Finsko, Island)
8. Britské ostrovy
9. Státy Beneluxu
10. Francie
11. Španělsko, Portugalsko
12. Itálie
13. Rakousko, Švýcarsko
14. Německo
15. Polsko
16. Slovensko
17. Maďarsko
18. Slovinsko a státy západního Balkánu
19. Rumunsko, Bulharsko
20. Řecko, Kypr

21. Asie – fyzickogeografické poměry
22. Asie – socioekonomické poměry
23. Státy Zakavkazska a Střední Asie (včetně Afghánistánu)
24. Turecko
25. Levantské státy se zaměřením na Izrael a Palestinu
26. Státy Perského zálivu a Arabského poloostrova
27. Pákistán, Bangladéš
28. Indie
29. Zadní Indie se zaměřením na Thajsko a Vietnam
30. Ostrovní státy jihovýchodní Asie se zaměřením na Indonésii
31. Japonsko
32. Státy Korejského poloostrova
33. Čína, Mongolsko
34. Afrika – fyzickogeografické poměry
35. Afrika – socioekonomické poměry
36. Severní Afrika se zaměřením na státy Maghrebu
37. Egypt
38. Západní Afrika se zaměřením na Nigérii
39. Střední Afrika se zaměřením na Demokratickou republiku Kongo
40. Východní Afrika se zaměřením na Keňu a Etiopii
41. Jižní Afrika se zaměřením na Angolu a Zambii
42. JAR
43. Severní Amerika – fyzickogeografické poměry
44. Jižní Amerika – fyzickogeografické poměry
45. Anglosaská Severní Amerika – socioekonomické poměry
46. Latinská Amerika a Karibik – socioekonomické poměry
47. Kanada
48. USA
49. Mexiko
50. Střední Amerika – pevninské státy
51. Střední Amerika – ostrovní státy se zaměřením na Kubu a Haiti
52. Brazílie
53. Andské země se zaměřením na Kolumbii
54. Laplatské země se zaměřením na Argentinu
55. Austrálie
56. Oceánie, světový oceán a polární oblasti

KGG/SZZG B. Regionální geografie České republiky

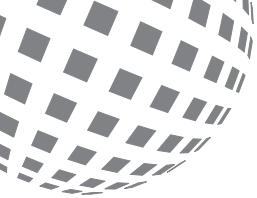
Otázky pro ústní zkoušku jsou vybírány z těchto tematických okruhů:

1. Geologická stavba a geologický vývoj Českého masivu a Karpat.
2. Nerostné suroviny ČR a jejich těžba.
3. Sopečná činnost a zemětřesení na území ČR.
4. Geomorfologické členění ČR a základní typy reliéfu.
5. Krasové oblasti ČR.
6. Hydrologické poměry ČR.
7. Jezera a přehradní nádrže ČR (včetně rybníčních soustav).
8. Klimatické poměry ČR.
9. Pedogeografické a biogeografické poměry ČR.
10. Chráněná území ČR.

Komplexní fyzickogeografická charakteristika regionu (vývoj reliéfu, tvary a typy reliéfu, hydrologické charakteristiky, ochrana přírody a krajiny) – okruhy 11–19:

11. Krkonošsko-jesenická soustava – krkonošská část.
12. Krkonošsko-jesenická soustava – jesenická část.
13. Šumavská soustava.
14. Krušnohorská soustava.
15. Poberounská soustava.
16. Českomoravská soustava.
17. Česká tabule.
18. Moravskoslezské sníženiny.
19. Vnější Západní Karpaty.

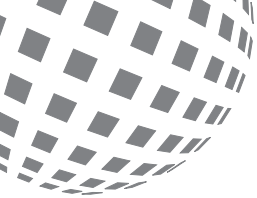
20. Obyvatelstvo ČR – rozmístění, vývoj počtu obyvatel, metody sledování počtu obyvatel.
21. Strukturní znaky obyvatelstva ČR.
22. Přirozený a mechanický pohyb obyvatelstva ČR.
23. Sídelní struktura ČR.
24. Administrativní členění ČR, vývoj od roku 1918.
25. Charakteristika českého zemědělství se zaměřením na vývoj po roce 1989.
26. Charakteristika českého průmyslu se zaměřením na vývoj po roce 1989.
27. Hlavní průmyslová odvětví ČR a jejich prostorové rozložení.
28. Cestovní ruch v ČR.
29. Doprava v ČR.
30. Životní prostředí ČR a jeho ochrana.
31. Oblasti s narušeným životním prostředím na území ČR.
32. Ekonomickogeografické regiony ČR.
33. Geografie regionu Olomouc.

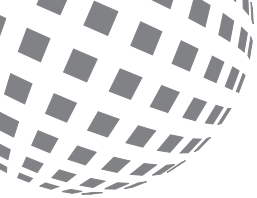
KGG/SZZD Didaktika geografie

Student v první části odpoví na teoretickou otázku z didaktiky geografie. Druhou část otázky (didaktické téma) je nutno pojmut z hlediska didaktické analýzy daného očekávaného výstupu žáka – tj. zařazení do systému geografických věd a do školního kurikula, resp. do samotného systému výuky geografie (zeměpisu) na ZŠ a gymnáziu. V rámci této části budou specifikovány konkrétní očekávané výstupy žáků a didaktické prostředky vedoucí k jejich naplnění. Student si také zvolí dílčí téma pro jednu vyučovací hodinu, v rámci něhož je daný výstup naplňován. Pro tuto hodinu vytvoří modelovou přípravu na výuku – obsahovou (student prokazuje i odbornou znalost problematiky) a metodickou část.

1. Didaktika geografie jako vědní disciplína, její úkoly, členění a postavení v systému věd.
Didaktické téma: Země jako vesmírné těleso. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák porovná postavení Země ve vesmíru a podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy.
2. Současné učební dokumenty. Filozofie rámcových vzdělávacích programů (pro ZŠ a SŠ) a tvorba školních vzdělávacích programů. Ukotvení geografického učiva ve vzdělávacích programech a školních kurikulech.
Didaktické téma: Litosféra. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák porovná na příkladech mechanismy působení endogenních (včetně deskové tektoniky) a exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí.
3. Rámcové vzdělávací programy (pro ZŠ a SŠ) – klíčové kompetence, průřezová témata a jejich provázanost se vzdělávacím oborem geografie.
Didaktické téma: Základní struktura obyvatelstva. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa.
4. Současné učebnice zeměpisu pro základní a střední školy, jejich obsah, kvalita a kritéria hodnocení.
Didaktické téma: Hydrosféra. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák objasní velký a malý oběh vody a rozliší jednotlivé složky hydrosféry a jejich funkci v krajině.
5. Vyučovací metody zeměpisu a jejich uplatnění na základních a středních školách. Charakteristika základních vyučovacích metod v zeměpisu.
Didaktické téma: Životní prostředí. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí.

6. Organizační formy vyučování zeměpisu. Legislativní ukotvení učitelské profese a práce pedagoga.
Didaktické téma: Makroregiony světa. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák lokalizuje na mapách makroregiony světa, vymezí jejich hranice, zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské vlastnosti a jednotlivé makroregiony vzájemně porovná.
7. Základní struktura vyučovací hodiny zeměpisu a její specifika.
Didaktické téma: Kartografické produkty a zdroje dat. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák používá dostupné kartografické produkty a další geografické zdroje dat a informací v tištěné i elektronické podobě pro řešení geografických problémů.
8. Netradiční metody a formy výuky zeměpisu.
Didaktické téma: Sídla. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák identifikuje obecné základní geografické znaky a funkce sídel a aktuální tendence ve vývoji osídlení.
9. Hodnocení získaných kompetencí v zeměpise. Charakteristika základních způsobů ověřování žákových vědomostí a dovedností.
Didaktické téma: Světové hospodářství. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák zhodnotí na příkladech světové hospodářství jako otevřený dynamický systém s určitými složkami, strukturou a funkcemi a zohlední faktory územního rozmístění hospodářských aktivit, vymezí jádrové a periferní oblasti světa.
10. Analýza vybraných učebních pomůcek pro výuku zeměpisu.
Didaktické téma: Surovinové a energetické zdroje. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák zhodnotí nerovnoměrné rozmístění, objem a distribuci světových surovinových a energetických zdrojů.
11. Mapa jako zdroj geografických informací. Charakteristika různých mapových zdrojů využívaných ve výuce zeměpisu (školní zeměpisné atlasy, turistické mapy ad.).
Didaktické téma: Mapy a geografická terminologie. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák se orientuje s pomocí map v krajině; používá s porozuměním vybranou geografickou, topografickou a kartografickou terminologii.
12. Pracovní listy a jejich význam při výuce zeměpisu.
Didaktické téma: Politická geografie a mezinárodní integrace. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák rozliší a porovnává státy světa a jejich mezinárodní integrační uskupení a organizace podle kritérií vzájemné podobnosti a odlišnosti.
13. Využití informačních technologií v zeměpise. Internet ve výuce. Práce s geografickými daty v hodinách zeměpisu.
Didaktické téma: Dynamika obyvatelstva. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák zhodnotí na příkladech dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické, demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva.

14. Terénní výuka – cíle, význam, organizace terénní výuky, exkurze. Zásady bezpečnosti práce při výuce nejen v terénu.
Didaktické téma: Místní region. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák vymezí místní region (podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií, zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům.
15. Projektová výuka, geografický projekt.
Didaktické téma: Geopolitické problémy světa. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické problémy a změny s přihlédnutím k historickému vývoji.
16. Integrované pojetí výuky zeměpisu. Mezipředmětové vazby.
Didaktické téma: Přírodní a společenská rizika. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák zhodnotí některá rizika působení přírodních a společenských faktorů na životní prostředí v lokální, regionální a globální úrovni.
17. Funkce výtvarného projevu ve výuce zeměpisu. Náčrty, schémata a obrazotvornost při výuce zeměpisu.
Didaktické téma: Atmosféra. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák objasní mechanismy všeobecné cirkulace atmosféry a její důsledky pro vytvoření klimatických pásů.
18. Osobnost žáka a její rozvoj ve výuce zeměpisu.
Didaktické téma: Tvar a pohyby Země. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů.
19. Specifika výuky geografie na jednotlivých typech středních škol.
Didaktické téma: Poloha a potenciál území České republiky. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu.
20. Práce s nadanými a slabými žáky v geografii.
Didaktické téma: Kraje České republiky. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit.
21. Cíle výuky geografie na ZŠ a SŠ.
Didaktické téma: Vodstvo a půdy na Zemi. *Specifikace didaktické analýzy očekávaného výstupu žáka:* žák hodnotí vodstvo a půdní obal Země jako základ života a zdroje rozvoje společnosti.